

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részérő évi 4 korona. Előfizetőknek: Egész évre 4 korona; félévre 2 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Király-utca 25 sz., reclamatiók, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rác Mihály egyll. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-tér Bánffy-palota intézendők.

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négyssz. cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 50 f. Egyesületi tagok és fél éves hirdetőknak 10%-al, egész éves hirdetőknak 15%-al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KÉZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Pályázati hirdetmény.

Az „Erdélyrészi Méhész-Egyesület“ a Földmivclésügyi m. kir. Miniszter Ur Ónagyméltóságának 32579. IX/2. sz. magas engedélye alapján az egylet házsongárdi telepén az 1907. év folyamán két időszak méhészeti tanfolyamot fog tartani a következő beosztás mellett: május hó 13—26-ig földmives ksigazdák, július hó 8 - 21-ig a néptanítók számára.

Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint hogy a méhkaptároknak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják. Minden egyes *vidéki* tanfolyamhallgató annak tartalma alatt napi két korona segélyben fog részesítettetni s az egyesület elnöksége azok részére, kiknek ismerősei Kolozsvárt nincsenek, a lakás és ellátást illetőleg — a viszonyokhoz mérten segítségökre fog lenni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel, kik kötelesek ugy a délelőtti, mint délutáni előadásokon

pontosan megjelenni. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványukat, melyben a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérik az „Erdélyrészi Méhész-Egyesület“ Elnökségéhez Kolozsvárra címezve, a néptanítók felettes hatóságuk útján legkésőbb *május hó 15-ig* nyujtsák be.

A kérvényben pontosan kiteendő az utolsó posta és vasuti állomás, valamint jelzendő az is, hogy folyamodó fél-áru vasuti menetjegy váltására jogosító igazolvánnyal bír-e?

Kolozsvár, 1907. április hó 1-én.

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület
Elnöksége.

Egyesületi élet.

Az első méhészeti tanfolyam megnyitása és bezárása.

Egyesületünk az első méhészeti tanfolyam rendezésével újból egy igen fontos alapszabályszerű célt valósított meg, mely mondhatjuk, hogy egyesületünk életében egyik legfontosabb mozzanat. Nagy hálával tartozunk a földmivelésügyi miniszter ur önmagyméltóságának, ki a méhészet fejlesztése érdekében minden lehetőet elkövet, csak hogy e fontos mezőgazdasági ág fejlődjék s szegény népünknek hasznot hajtó jövedelmi forrásává tehesse.

Az egyesület által hirdetett első 14 napos időszaki tanfolyamra 35-ön jelentkeztek, sajnós azonban, hogy ezek közül miniszteri engedély alapján csak 20 hallgató volt felvehető.

A tanfolyamot május hó 13-án dr. Balázs Ferenc egyesületi főtítkárral nyitotta meg az egyesület házsongárdi méhtelepén, ki egyuttal miniszteri jóváhagyás után a tanfolyamot is vezette, illetve oktatta a hallgatókat. A hallgatók nyüzsgése felevenítette a méhest és környékét — igaz lelkesedéssel — odaadó buzgalommal igyekeztek a rövid 14 nap alatt a méhészet alapismereteit úgy gyakorlatilag, mint elméletileg elsajátítani. Dr. Balázs Ferenc főtítkárral szintén nem kimélt fáradságot, csakhogy az eredményt elérhesse.

A tanfolyamon az alábbi tananyag a következő sorrendben adatott elő:

1. *Bevezetés*: a méhtenyésztés multja és jelene, fontossága mezőgazdasági szempontból.

2. *A méhek természetrajza*: a méhcsalád és egyedei, az anya, munkáméh és here, ezek rendeltetése, fejlődése, fiasítás és ápolása, pete, pondró és báb állapot, a méhek kikelése, tájoló röpködés, a dolgozó méhek ingerlékenységének okai, tisztuló kirepülés, a méhek élete, tápláléka, stb. stb.

3. *A viaszépitmény*: anya, dolgozó és here sejtek, a méhek építő anyaga, a viasz készítése, stb.

4. *Méhlakások*: kásos (kupos) rendszer, átmeneti rendszer, szétszedhető kaptárrendszer. Az országos méretű kaptár, rakkaptár, stb.

5. *A méhészet legszükségesebb segédeszközei és azok használati módja*.

6. *A méhcsaládok tavaszi gondozása*, tisztuló kiröpülés, a kaptár tisztogatása, a családok átvizsgálata, netán szükségből eszközöndő etetés, itatás, a költőtér bővítése.

7. *Rajzás*: természetes raj, mesterséges raj, műraj készítés különféle módjai, utóraj, unokaraj, rajok befogása, elhelyezése, ápolása.

8. *Mézeltetési rendszer*: a mézür megnyitása, a mézeslépek kiszedése, kipergtetése, a kipergtetett lépek visszaadása.

9. Tartalék anyák nevelése.

10. Anyátlanság, az anyátlanság felismerése, pótlása, álanyás család.

11. A méhek őszi gondozása, betelelése s téli gondozása.

12. *A méhek ellenségei*.

13. *A méhek betegségei*: vérhas, költés, rothadás, röpülési képtelenség, stb.

14. *A rabló méhek és a mézrablás*.

15. *A lépkészletek gondozása*, a méz és viasz kezelése és feldolgozása.

16. *Mézelő növények termelése*, stb.

A kaptár és segédeszközök készítésében Ványolós Sándor méhész oktatta a hallgatókat.

A tanfolyam bezárása május 26-án d. e. 10 órára tüzetett ki, mely időben megjelent Krenedits Ferenc miniszteri fogalmazó, miniszteri megbizott, kit dr. Balázs Ferenc a tanfolyam vezetője melegen üdvözölt s melyre a miniszteri kiküldött ur szintén meleg hangu szavakban válaszolt, kiemelvén a ma megtartandó vizsgának az egyesület életére s a jövőjére vonatkozó nagy horderejét. Azután a vizsga kezdetét vette, melyre vonatkozólag beszámol az ez alkalommal felvett jegyzőkönyv.

Jegyzőkönyv. Felvétetett az Erdélyrészi Méhészegylet házsongárdi körut 1. sz. telepén 1907. évi május hó 26-án a méhészeti tanfolyam hallgatók megvizsgálása tárgyában.

Jelen voltak: Dr. Zsögön Béla, dr. Balázs Ferenc, Ványolós Miklós, Zsögön Rácz Mihály, Ady Sándor, Benkő Benedek, Geltsch Lajos, Ürmösy Jenő, Biedermann Ferenc, Nagy János és Szilágyi József választmányi tagok.

Krenedits Ferenc miniszteri fogalmazó, kiküldött miniszteri biztos ur délelőtt 10 óra 30 perckor a vizsgálatot megnyitván, a kérdések és feleletek a következő sorrendben és eredménnyel történtek:

1. Metter József, 2. Nagy Ignác, 3. Péter Kálmán, 4. Felcsér Béla, 5. Gyöngyösi Béla, 6. Leitner Márton, 7. Palotás János, 8. Gurzó Andor, 9. Zachar László, 10. Benczédi Pál, 11. László Balázs, 12. Kocsis Gergely, 13. Kocsis Flóra, 14. Szatmári János, 15. Máthé Ferenc, 16. Nagy Domokos, 17. Dancsik József, 18. Jermendi Géza, 19. Rácz János, 20. Kiss János tanfolyam hallgatók a méhészet elméleti és gyakorlati részéből kikérdeztetvén, a feltett kérdésekre mindannyian megfeleltek.

A vizsgálat során miniszteri megbizott ur minden egyes hallgatóhoz több kérdést intézett, különösen foglalkozott az 1885. évben tartott anketten országosan elfogadott országos méretű kaptár előnyével s hogy a tanítás egyöntetűsége nem türi meg a különféle rendszert, behatóan foglalkozott a szőlőben való méhészkedésről, t. i. hogy azon téves nézet, hogy a méhek a szőlőben kárt tennének, nem felel meg a valóságnak, továbbá hogy a madarakat a méhekben tett károkért nem kell pusztítani, mert tulajdonképpen ezek a madarak mezőgazdaságilag leghasznosabbak, stb.

Ezzel a vizsgálat elméleti része délelőtt 11 óra 50 perckor befejeztetett. A miniszteri megbízott ur köszönetét fejezte ki a tanfolyam vezetőjének azért, hogy 14 nap alatt oly sikeres eredményt birt felmutatni és hangsúlyozta, hogy az egyesület jelentős ünnepet ül, mert ezen első méhészeti tanfolyam által a méhészet oktatói közé soroztatott.

Ily kiváló eredmény egyrészt biztosítja azt, hogy a képzett méhészek otthonukban nemcsak maguk fogják buzgón művelni a méhészetet, de azt terjeszteni is fogják, az egyesület viszont a jövőben sem fogja sajnálni a fáradságot és áldozatot, mert tapasztalta, hogy igyekezete termékeny talajra talált. Adja Isten hogy így legyen!

Ezután következett a méhészet gyakorlati bemutatása, nevezetesen a báró Kemény Gábor volt földművelésügyi és közlekedési miniszter ur minisztersége alatt ezelőtt 22 évvel a kormány részéről adományozott segélyből épült s 99 méhcsaládra berendezett pavillon bemutatása, melynek délkeleti része benépesítve találtatott s melyre nézve dr. Balázs Ferenc az egyesület főtitkára megjegyezte, hogy az északi részén levő kaptárak azért nincsenek benépesítve, mert tapasztalat után ezen az oldalon a családok nem fejlődnének kellőképpen.

A pavillon bemutatása után sorra került a 80 kaptárra berendezett méhes bemutatása, melyben ideiglenes elhelyezést nyert a tanítóképezde részére engedélyezett 35 méhcsaládból az ez ideig felszállított 12 méhcsalád is.

Az egyesület ezen méhesében eddigelé még csak 10 családot helyezett el, tehát még mintegy 50 szaporulatra van hely. Az egyesület ducainak megtekintése és a bizonyítványok kiosztása után a bizottság átrándult a Geltsch Lajos-féle méhtelepre, melynek mintaszerű berendezésén kívül különös feltűnést keltett a tulajdonos által az országos méretű kaptárban alkalmazott 2 célszerű ujtás.

1. A költőtér ablak küszöb deszkájának üveggel való helyettesítése, miáltal a méhek munkálkodását a legcsekélyebb zavarás nélkül az eddiginél jobban szemlélhetjük.

2. A Hanneman-rács helyett szükség esetén megfelelő távzögekkel ellátott keretléc alkalmazása.

Az ünnepély azzal nyerte befejezését, hogy miniszteri kiküldöttet Biedermann Ferenc műlépgyárának, Nagy János kolozsvári méhészeti szaktanár pedig a tanítóképző részére vásárolt Szamosfalván levő, de még az egyesület telepére fel nem szállított 23 méhcsalád megtekintésére kérte fel.

K. m. f. *Krenedits Ferenc*, miniszteri megbizott. *Dr. Zsögön Béla*, igazgató, alelnök. *Dr. Balázs Ferenc*, egyesületi főtítkár. *Zsögönrácz Mihály*, jegyzőkönyv vezetője.

E magasztos ünnep befejezése után úgy a tanfolyam hallgatók, mint a bizottság a helyszínén lefényképeztettek. Másnap a miniszteri biztos ur dr. Balázs Ferenc főtítkár és Zsögön Rácz Mihály pénztárnok kíséretében meghívás folytán meglátogatta a Biedermann-féle műlépgyárat, valamint Szamosfalván a tanítóképző részére vásárolt méhcsaládokat.

Az első tanfolyam sikeres befejezése mintegy bizonyítéka annak, hogy az egyesület jövőben még nagyobb erővel fog ez ügyért küzdeni. A július hóra hirdetett tanfolyam július 8-án veszi kezdetét, melyre a pályázat még folyamatban van.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A méhek ellenségei.

A méhészet sikere, sok tekintetben a méhek ellenségeitől való céltudatos védekezéstől függ; s épen ezért kezdő méhészekre nézve, nem lehet közömbös, megismerni a méhek ellenségeit és az ezektől való védekezés módjait.

A méhek ellenségeiről szerzett sok évi tapasztalataimat azon hitben írom le, hogy kezdő méhésztársaimnak szolgálatot tehetek vele.

1. A méhek leghatalmasabb ellensége maga az ember.

Nézzük csak azt a gyilkolást, melyet ősszel az ugynevezett „mézszedők“ a méhekkel elmüvelnek: egyszerűen lekénezik szegényeket!

Hát nem barbárság-e ez?! Mindnyájunknak módjában áll, hogy ezt megakadályozzuk. Én legalább igyekeztem meggátolni e gyilkolást. Előre megalkudtam a „bogár“-nak literjéért 10—20 fillérben és salétromoldatban áztatott ronggyal a családot elkábitottam. Az ily összegyűjtött né-

pet részint új családok alapítására, részint a gyöngébb családok felsegítésére használtam fel.

Az eljárás igen egyszerű. Puszkapor készítéshez használt salétromból telített oldatot készítünk és ezt itatóspapírral (vagy rongyokkal) felitatjuk s a papírt jól kiszáritjuk. Az így elkészített anyagból az erősebb családoknak egy tenyérnyit, a gyöngébbeknek egy féltenyérnyit, arasz hosszúságu meghasított fácska közé huzunk és az előre elkészített kis gödör fenekére leszurjuk és meggyújtjuk. Most a gödör fölé rostát helyezünk és az elkábitandó családot (parasztkast) a rostára helyezvén, a kas területét kendővel körül csavarjuk, hogy a füst ne jöhessen ki. Ezután a kast gyengén ütögetjük, rázogatójuk s 3—6 perc alatt a népet a rostára lehullva találjuk. Ezen eljárás csak korán reggel, vagy este végezhető, amikor a kirepülés szünetel.

A mézes kasokat nyomban kamrába visszük és gondosan vigyázunk arra, hogy semmi mézes tárgy, vagy mézcsepegés a méhek előtt ne maradjon, mert rablást okozhat.

2. *A méh ellensége saját fajának is.*

Nem hiába, hogy még az ó-kor népei megbecsülték, fegyvereikre pajzsaikra, cimereikre festették; korunkban pedig a munkásság példaképének tekintik a méhet, mert valóban ezen kicsiny állatok soha nem szünetelő munkássága, lankadatlan szorgalma, bámulatra méltó. Épen ezen vagyonszerzési ösztön készíteti őket arra, hogy ha már a nagy természet asztalán semmit sem találnak — leginkább tavasszal és ősszel, — még rablás útján is igyekeznek vagyonukat gyarapítani.

Csodálatos érzékeikkel kifürkésznek minden kedvező alkalmat és jaj annak a méhesnek, ahol erre rátalálnak! És igen sokszor rátalálnak, mert az ok igen sokféle lehet, mely a rablásra készíteti őket.

A dolog lényeges voltánál fogva, ennek leírásával körülményesebben kell foglalkozzon.

A rablás okai lehetnek: *a mézzel való gondatlan bánásmód, a gyöngé családok megtérése, az anyátlan család, az álnyás család, a rablásra való ingerlés és végül a rossz esztendő.*

Nézzük külön-külön mindeniket:

a) Legtöbbször a rablást a méhész könnyelműsége is előidézhetheti, ha amint mondtam, a mézzel gondatlanul bánik. Épen ezért, a mézet mindig olyan zárt helyiségben tartsuk és soha sem méhesben, ahová a méhek nem férhetnek; mert különben is, a méz szabadban, világos edényben is (üveg), hamar cukrosodik. A mézcsepegéseket mindig a leggondosabban fel kell törölgetni vizes ruhával.

A keretek kiszedését csak a reggeli és a délutáni órákban végezzük és általában minden vizsgálódást csak akkor, ha a kirepülés szünetel, vagy legalább is megcsendesedett. Természetesen 10—14°R melegben.

b) Gyöngé családok szintén előidézhethetik a rablást, kivált ha nagyon sok építményök és mézők van.

Ezért gyöngé családot meg ne türjünk! Egyesítsük ha kell 2—4 családot is. Az eljárás kaptároknál igen egyszerű. Kikeressük, hogy melyiknek van az egyesítendőök közül a legszebb anyja, a legtöbb népe és a legszebb építménye, melynél az anyát is ott hagyjuk. Ezután az egyesítendő családoktól az anyákat kifogjuk és ha köztük fejlett fiatal anyák is vannak, azokat megtartjuk és kicseréljük a más kaptáraknál levő vén, vagy gyöngén, házagosan petéző anyákkal; esetleg eladjuk, de mindenesetre csak a végső esetben semmisítjük meg. Elővigyázatból a kivett anyák legszebbikét néhány dolgozóval tartalékba is helyezhetjük, hogy azon esetben, ha az egyesítendő család, az ott hagyott anyát leölné — ami ritka eset — segíthessünk rajta.

Az árva családokat pedig a következő napon higitott mézzel etetjük s este a meghagyott anyás családhoz kerestől átrakjuk. Ha a keretek nem férnek be mind, a népet vizes tollszárral átseperjük. Etetés helyett lehet a családot az átrakás alkalmával mézes vízzel lepreckelni, esetleg füsttel is egyesíthetünk, mindkét eljárás sikeres

Tehát ne feledjük, hogy egy erős családban több örömnünk lesz, mint 10 gyengében! A kételkedők tegyenek próbát s az eredménnyel meg lesznek elégedve. Ez igen természetes is, hiszen a gyöngé család, gyöngeségének tudatában,

a támadást sem tudja erélyesen visszautasítani; sem a fiasítás fejlődéséhez elegendő meleget; sem elegendő munkakerőt kifejteni nem képes, tehát magára hagyva lassan is fejlődnek.

A kasokkal az eljárás ugyanez, azon különbséggel, hogy itt a családokat elkábitjuk, vagy átdoboljuk, amint fennebb leirtam

c) Az anyátlanság szintén rablást idézhet elő.

Ennek megakadályozása, a méhész éberségétől függ, ha méheket gyakran átvizsgálja és az anyátlanságot ha megállapította, azonnal orvosolja is. Kora tavasszal és késő ősszel ennek csak egy mód van a megszüntetésére: az egyesítés.

Ha az anyátlanság nyáron, vagy olyan időben fordul elő, hogy még fiasítás és here is van a családnál, az orvoslása többféleképen történhetik.

Legcélravezetőbb, ha tartalék anyánk van, illetve termékenyült anyával segíthetünk. Az anyát zárkába tesszük, néhány méh kíséretében és az árva nép közé a lépbe felszurjuk s 24 óra múlva szabadon bocsátjuk. Célravezető eljárás az is, ha az anyát egyszerűen mézbe mártjuk és így adjuk be a családnak. Amíg a mézet lenyalogatják, rendszeren meg is barátkoznak vele és elfogadják a méhek.

Ha tartalék anyával nem rendelkezünk, az anyásítás másik módja az, hogy erős családoktól lehetőleg olyanoktól, amelyek már első rajt bocsátottuk, kiválasztunk egy szép, fejlett anyabölcsőt és azt gondosan kivágyjuk s az *anyátlan család építményébe illesztjük.*

Ha pedig anyabölcső sem volna, akkor kiválasztunk egy egészen friss petével telt keretet és ezt adjuk be.

Ha pedig a peték már kikötve volnának, arra vigyázunk, hogy ez minél frissebb költés, lehetőleg 2—3 napnál idősebb ne legyen, mert a kikelő anya annál szebb lesz

Gyakorlott méhészek ilyen esetben nem a petét, hanem első sorban a költést, a lárvát alkalmazzák, mert az idejét is megtudják határozni, de a kezdők helyesebben teszik, ha a petét alkalmazzák.

Legvégső esetben egyesítéssel szüntetjük meg az anyátlanságot, ha már anyásításra mód nincsen.

Az anyátlanság megállapítása az *anyacsaládoknál*, még a kezdőknek sem okoz nehézséget. Egyszerűen átvizsgáljuk a családot s ha fiasítást nem találunk, kétségtelen az anyátlanság.

Ha pedig anyát találnak, de petézést nem, vagy csak szórványosan, ritkán, akkor az anya kimerülésére következtethetünk. Ezt eltávolítjuk, mással pótoljuk haladéktalanul.

Rajzás után már nehezebb az anyátlanság megállapítása. Itt tapasztalat és óvatosság kell. Ha petézést, fiasítást nem találunk, még nem következik az anyátlanság. Fődolog ilyenkor megállapítani, hogy van-e fiatal anya a családban?

Ha van, figyelemmel kell kísérni a megtermékenyülést, ami kedvező időjárás mellett 3—7 nap alatt meg is történik. Még ha esős, kedvezőtlen idő jár, akkor is, még 3—4 hét múlva is, remélheti a méhész a megtermékenyülést.

Az *előrajoknál* szintén a petezés után könnyen megállapítható az anyátlanság; azonban az *utórajoknál* a fiatal anya megtermékenyülését szintén figyelemmel kell kísérni.

Vannak esetek, midőn az anya egyáltalán nem termékenyülhet meg és petezéshez sem fog s ilyen esetben ivarszervi hibákra, vagy ha petezéshez is fog, ugynevezett „*hereköllő*“ anyára következtethetünk, de itt is türelemre int a petezés eredményének *kifejlődése*, annál is inkább, mert még vitatott kérdés ma is, az anya szüztermékenyülése (parthenogenesis.)

Ez alkalommal pedig éppen szükségesnek tartom az *anyátlanság és az anya megtermékenyülésének* kérdésével is behatóan foglalkozni, rámutatva a (párthenógenesis.) szüztermelés, helyesebben szűszaporodás fennálló elméleteire is.

Liebold dr. és Leukárd dr. voltak az elsők, a kik a szűszaporodás elméletét vallották; de *Dzirzon doctoré az érdem*, a ki hosszas és beható vizsgálódások alapján kimondotta, hogy a *herepeték*, már a *petefészekben életképesek*, tehát meg nem termékenyülnek, mert *a mely pete az ondó-*

táskában lévő ondóval, (*sperma*) megtermékenyül, abból dolgozó-, vagy anyaméh lesz.

Ezen elmélet ma, általánosan uralkodó és tudományos kutatások által is megvan erősítve, *hogy a munkás- és anyapetéekben* ondószálak vannak, azonban a *herepetékben* hiányzanak.

Figyelemre méltó azon körülmény is, hogy nemcsak *tekintélyes és komoly képzettségű*, észleleteket tudományos vizsgálódások alapján, közvetlenül a méhek világából *görögös segítségével szerzett bizonyítékokra* építő méhészek is vannak, a kik a párthenógenesist *kétségbe* vonják.

Legujabban épen egyesületünk kiváló tagja: ifj. Páder Ferenc is, olyan állításokat hoz fel, a melyek ha beigazolást nyernek, a párthenógenesis elmélete alapjában meginog.

— Én most e tárgyban polémizálni nem akarok, hanem előrebocsátom, hogy éppen most komolyan kísérletezek s majd az eredményről a szerkesztőségnek beszámolok —

Páder észlelete mellett szól, Dickel német tanító és neves méhész teóriája, aki szintén azt állítja, hogy az anya párzása folytán *minden pete megtermékenyül* és hogy mindenikben megvan a képesség arra, hogy *akár nő akár himnemüvé fejlődjék* s a nemi fejlődést, a dolgozó méhek „mirigyáladékának“ hozzájárulása döntené el.

Ilyen állásponton van: Schönfeld, Lambrozó és mások.

A két elmélet között áll Metzger Ede hazánkfia, a ki a párthenógenesist nem vonja kétségbe ugyan, de szerinte, a petefészkekben lévő peték semlegesek és a petézés alkalmával történék a pete megtermékenyülése, a mikor ugy a here-, mint a nöstény-pete, ondószálakat veszen fel; mely szálak az ondótáskában vannak és az anyának a hevével való párzása közben, a herétől származván, a nőnemű peték megtermékenyítésére szolgálnak.

Azokban, — s itt a kapcsolat, — a szűz, tehát a még meg nem termékenyült anyák magtáskájában olyan ébrények is vannak, melyektől *hereivadék* származik.

Tehát az anya (*hermaphrodita*) himnős volna s mint ilyen, önmagát termékenyitené meg.

Megjegyzendő, hogy Metzger Ede, tudományos képzettségű természetvizsgáló és méhész, akinek elmélete szintén *sok követőre* talált.

Mindezekből látható, hogy a *párthenógenes* elmélete még ma is forrongásban tartja a méhészeket, noha eddig a legelfogadhatóbb formában a méhészet volt részora: néhai Dzierzon dr.-nak az elmélete áll ma is.

Ezért kérem a kezdő méhészeket, *várják be türelemmel* a petézés kifejlődését!

Példával bizonyítom, hogy még abból, mert az anya petézik, sem a megtermékenyülésre, sem a már említett herepetező anyákra nem *mindig* következtethetünk.

A múlt évben egy „Huba“ nevű III-ad rajom anyját, — bármennyire is éber figyelemmel kísértem — nem tudtam észrevenni, hogy megtermékenyésre mikor repült ki.

A család zajos kirepüléséből mégis következtettem arra, hogy az anya tett már párzási kísérletet, de 3 – 4 heti vizsgálódásaim ellenére, anyát igen, *de petét csak nem találtam*. Megunván a dolgot, mivel kedvezőtlen idők is jártak, a vizsgálódást abban hagytam.

Ugy 8 – 10 nap mulva örömmel látom, hogy a munkás-sejtek sűrűn bevannak petézve, a miről az anya megtermékenyítésére következtetvén megnyugodtam, de mind figyelmemet más családok vonták el, vagy 3 hétig többé meg sem tekintettem.

Azonban ekkor, minő nagy volt a meglepetésem, a midőn — egy évtizedet jóval meghaladó méhészkedésem ideje alatt, még sohasem észlelt — *herefasítást és apró-apró hereket találtam!*

— Anyásítani próbáltam, de nem sikerült

(Folyt. köv.)

Donáth Aladár.

A lépek tisztántartása.

A lépek tisztántartásának fontosságát ismeri minden jóra való méhész; e célra zárt helyen kénnel füstöli meg s azután olyan helyre függeszti fel, ahol a szabad levegő járja.

Igaz ugyan, hogy a szabad levegő a hol a szél akadálytalanul átjár fölötte, hasznos óvószer a lépek megpenészesedése és a viaszmosoly ellen, mert a penészgombák a levegő által szabadon érintett lépeken sohasem tenyésznek; a viaszmosolynak is a szabad levegő a legnagyobb ellensége; mindazonáltal nemcsak e két ellenségtől kell a lépeket megvédenünk.

Gyakran tapasztaljuk, hogy ha az előírás szerint tisztán tartott lépeket a méheknek beadjuk, — jöllehet azok tiszta viaszból vannak kiépitve, a méhek abba mézet egyáltalán nem, vagy csak a legvégső szükségben gyűjtenek; az anya pedig be nem petézi. Ha ezeket a lépeket szoros vizsgálat alá vesszük, nem találunk rajtuk semmi rendellenességet, semmi nyomát a tisztátalanságnak, de a méhek finomabb érzéke bizony megtalálja azt és undorral fordul el tőle s saját kárára kész inkább kikerülni, semhogy abba csak egy csepp mézet is elraktározzon

Mi lehet e nagy ellenszenv oka; mi készítheti a méheket a lépek elkerülésére? A tisztátalanság.

Nemcsak a penész, nemcsak a viaszmosoly garázdálkodása teszi tönkre a lépeket, nemcsak e kettő képez tisztátalanságot, hanem az összes rovarok, amelyek azokon végig járnak. A legyek különféle fajai, a pókok s más rovarfélék egész serege járhat keresztül-kasul a szabadon felfüggesztett lépeken, s habár látható nyomokat nem is hagynak hátra, mégis lábaik nyomába bizonyos büzt hagynak hátra, amitől a méhek undorodnak s el sem távolíthatják. Nemcsak az átsétálással büzősitik el a lépeket a különböző rovarok, hanem azzal is, hogy annak sejtjeibe tanyát ütnék, lakást rendeznek be s csak megbolygatás után igyekeznek onnan menekülni.

A kaptárakba sem csupán a viaszmosoly befészkelésének elkerülése céljából kell kerülnünk a sok fölösleges lép beadását vagy bennhagyását. Valamint a szabadon felfüggesztett lépek kedvelt tartózkodási helyei a rovaroknak, épen úgy fölkeresik azokat a kaptárakban is, ahol a békés otthon mellett még rakott éléskamarát is találnak. Mily al-

kalmas buvóhely is a kaptárban felfüggesztett üres lép, amelyet a méhek nemcsak hogy el nem lephetnek, hanem szorgalmas munkájuk közepette föl sem keresnek.

Amikor aztán azokra kerülne a petezés vagy a mézgyűjtés sora, úgy az anya, mint a dolgozó méhek kerülnek a hivatlan vendégektől berondított és büzös lépeket. Talán még a here sem méltatja annyira, hogy jóllakás után üdülő álmát azokon aludja ki.

Legjobb tehát a kaptárakban — a szokott gyakorlat szerint — csak annyi keretet hagyni, amennyit a méhek ellepnek és képesek munkába venni. A használaton kívül álló kereteket pedig olyan záros helyre függeszteni, ahol a rovarok meg nem közelíthetik. E célra igen alkalmas az olyan pontosan zárható szekrény, amelynek oldalain sűrű sodronyszövettel ellátott ablakocskák vannak, ahol a levegő ki és be szabadon járhat, de a rovarok meg nem közelíthetik.

Junius a méhesben.

Junius hónap eleje a rajzás tulajdonképeni ideje. Jobb, melegebb éghajlatu vidékeken már május közepe után rajznak az erősebb családok.

A növények legnagyobb része most van teljes virágzásában ezt a hónapot nevezhetjük a főhordás idejének. Az akác, a repce most szolgáltatja a mézet s gyorsan telnek a keretek, ha a család annyira kifejlődött, hogy a kedvező alkalmat jól felhasználhatja.

A megtöltött kereteket el is szedhetjük s vigan járhat a pörgető is. A kiürített kereteket akasszuk vissza a kaptárba, hogy azt a méhek — amíg van miből — ismét megtölthessék, de mielőtt azt újból visszatennők, eső-, patak- vagy állott vízzel fecskendezzük be.

A junius elei rajok sokkal jobbak, mint a későbbiek, s ha valamely erősebb családunk rajzásra kész és e hó 10-e előtt még ki nem rajzott, inkább készítsünk abból műrajt, semhogy későbbi rajzásra bocsássuk, vagy akadályozzuk

meg a rajzást, mert a késői rajok esetleg még téli szükségleteiket sem lesznek képesek begyűjteni.

De helyes a késői rajokat az anyatorzsre azért is viszszaverni, hogy a család nagyobb népesség mellett több mézet gyűjtsön, mert a kirajzott család népe megfogyatkozik s ha kevesebb mézzel kell is betelelni, mint a nagyobb népességűt, a két eset jövedelme lényegesen különbözik egymástól.

Ne türjük a kis rajokat sem, mert ezek csak bosszuságára válnak a méhésznek. A raj befogása és elhelyezése körüli eljárás a legkisebb szakmunkában is körülményesen lelévén írva, azt itt újból leírni fölösleges.

A kirajzott kaptárak lépépitményét szükítsük annyira, hogy a család azt ellephesse.

A műrajokat most készíthetjük a legjobb eredménnyel, ami különösen azoknak ajánlatos, akik más elfoglaltságuk (hivatalnok, alkalmazott stb.) miatt nem érnek rá a természetes rajok kivonulását lesni.

Ha a családokat nem rajzásra, hanem inkább mézélésre kívánjuk használni, akadályozzuk meg a rajzást, mert a rajzás akármin is vesszük, a mézélés hátrányára van.

A rajzani akaró család fiasításos lépeit szedjük el s osszuk szét a gyengébb családok között, a begyűjtött mézet vegyük el, és azok helyett üres lépeket vagy iránylépekkel ellátott kereteket, hogy a népet a munkára szorítással a rajzástól vonjuk el.

Méhtenyésztési tanfolyamok a Székelyföldön.

A m. kir. Ministerium által *Marosvásárhelyen* a tanítás céljainak megfelelően berendezett miuta-méhesben az Erdélyrészi méhtenyésztők számára 3 hetes időszak tanfolyam fog tartatni 1907. év július 21-től augusztus 10 ig bezárólag néptanítók részére.

Céljuk ezen tanfolyamnak, hogy az azon részt vevők a méhtenyésztés gyakorlati, elméleti ismereteit és a kaptár készítést elsajátítsák, hogy az eddigi szokástól eltérően okszerűen

és biztos kézzel üzhessék a mezőgazdaság ezen jól jövedelmező mellékágát.

E tanfolyamra 20 hallgató vétetik fel s ellátási segélyképen a tanítók naponkiut és személyenkiut 250 koronát kapnak. Ezenkívül a távolabbról jövő hallgatók az utiköltségre is nyernek segélyt.

A részt venni szándékozók felhivatnak, hogy bélyegmentes kérésüket a *Székelyföldi ministeri kirendeltséghez címezve*, felettes hatóságuk útján közvetlenül a ministeri kirendeltséghez *Marosvásárhelyre* mielőbb nyujtsák be

Méhészeti előadások.

Az I., III., IV., V., VI., VII. és VIII-ik kerületi méhészeti vándortanítók és a II-ik méhészeti kerületnek ellátásával megbízott, folyó évi junius hónapban az alább megnevezett napokon és helyeken tartják előadásaikat:

1. *Imrey Ferenc, első kerületi székhelye Rákoscscaba*: 5-én Szentistvánon, 6-án Csanádon, 7-én Süközdön, 8-án Nádudvaron, 9-én Hajóson, 10-én Császártöltésen, 11-én Keczelen, 12-én Kiskőrösön, 13-án Fülöpszálláson, 14-én Kecskeméten, 15-én Abonyon.

2. *Pataky Béla, a második méhészeti kerület méhészeti tanításának ellátásával ideiglenesen megbízott, Vasvármegye felsőöri járásának rőzségeiben tart előadásokat*

3. *Valló János, harmadik kerületi méhészeti vándortanító, székhelye Pozsony-Ligetfalu*: 19-én Losoucon a tanítóképezdénél, 20-án Vámosfaluu, 21-én Pércsen, 22-én Fülekon, 24-én Ragyolcon, 25-én Somosujfalun, 26-án Kisterennén, 27-én Homokterennén, 28-án Héhalmon.

4. *Rózsa János, negyedik kerületi székhelye Sárospatak*: 5-én Kisazaron, 6-án Nagyazaron, 7-én Magyarizsépen, 8-án Joztáncon, 9-én Nagykázméron, 11-én Sajóivánkán, 12-én Sajókazán, 13-án Felsőnyáradon, 14-én Dövényen, 15-én Felsőkelecsényen, 16—17-én Disznóshorvátan.

5. *Forgách Lajos ötödik kerületi, székhelye Arad*: a gödöllői állami méhészeti gazdaságban teljesít szolgálatot.

6. *Tóth János hatodik kerületi, székhelye Nagyenyed*: 6-án Muzsinán, 7-én Marosujváron, 8-án Marosugrán, 10-én Verestoronyon, 11-én Alsóporumbákon, 12-én Alsócsán, 13-án Fogarason.

7. *Nagy János hetedik kerületi, székhelye Kolozsvár*: 4—5-én

Sósmezőn, 6-án Válaszuton, 7-én Kolozsborsán, 8-án délelőtt Aranyospolyánán, délután Tordán az állami szőlőtelepen, 9-én délelőtt Vidalyon, délután Felsőszolcsván, 10—11-én Topánfalván, 13—14-én Görgényszentimrén az erdőéri szakiskolánál, 15-én Görgényüvegcsürön és 17-én Szabédon az erdészeti kísérleti telepen.

8. *Valló Árpád nyolcadik kerületi, székhelye Temesvár*: 14-én Gyöngyösön, 15-én Vámosgyörkön, 16-án Harton, 17-én Hatvanban, 18-án Apcon, 19-én Szurdokpüspökön, 20-án Pásztón, 21-én Turon, 22-én Nagybátonyon, 24-én Mátramiúdszenten, 25-én Ballán, 26-án Recskén, 27-én Parádón.

Budapesten, 1907. évi május hó 21-én.

Kovács Antal s. k.
méhészeti felügyelő.

Tagdíjat fizettek.

1904. évre: Nyiredi Lajos 4 K.

1905. évre: Kopinecz Antal, Ambrozovic M. 4—4 K.

1906. évre: Szinte Vilmos, Kampián Illés 4—4 K.

1907. évre: Donáth Aladár, Csikszeredai m. kir. földmives iskola, 4—4 K. (1908-ra 4 K.) Schiller Henrik 2 K. Ajtai Gecse Bálint, Ferenczi Áron, ifj. Kovács Márton, Cseh András, br. Rotherenthal Henrikné, özv. Cikhárd Jánosné, Koraki Jenő, Kühne Ferenc, Agamal Malvín, Csoma Lajos, Serbán János, Keresztes István, R. Thuróczi Kálmán, Czomor Lajos, Forika Ágost, Kozma Dimén, Bencze Sándor, Sata Albert, Pani Sándor, Scbue Márton, Kutasi Endre, ifj. Páder Ferenc 4—4 K.

Kolozsvárt, 1907. május 29-én.

Zsögön Rác, pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek.

D. A. urnak Sz.-Kövesd. Ne tessék aggódni, minden cikket, ha bevállik, és hozzánk beérkezett, leközzöljük, de fél munkát elvből nem közlünk s miután folytatását és végét be tetszett küldeni elfogadtuk.

P. K. M.-Vásárhely. Az egyesület tagja bárki lehet akár méhész akár csak érdeklődő, de a legszivesebben a méhészeket veszünk fel tagokul, mint a kiknek használhatunk. Tessék foglalkozni is a méhészettel, hisz ott is van szaktanfolyam, ahol

a kezelés elemét könnyen megtanulhatja úgy elméletileg, mint gyakorlatilag.

B. I. urnak Torda. Minden időben örömmel és szívesen látjuk.

Miklós Fiátfalva. Ha irsz irj igazat, mert mi a munkában nem tréfálkozunk Ez nem vált be.

L. Z. urnak Hátszeg. Ha a hivatottak közül a kitzűött számban nem jelentkeznek föltétlenül föl lesz véve.

S. M. urnak Deés. Mindenkit mindenkor szívesen látunk.

Tartalom: Pályázati hirdetés. *Az Erdélyrszi Méhész-Egyesület El-nöksége.* — Egyesületi élet. — A méhek ellenségei. *Donáth Atadár.* (Vége köv.) — A lépek tisztántartása. — Junius a méhesben. — Méhtenyésztés; tanfolyamok a Székelyföldön. — Méhészeti előadások. *Kovács Antal,* méhészeti felügyelő. — Tagdíjat fizettek. — Szerkesztői üzenetek.

HIRDETÉSEK.

Ambrózič M.

151 éremmel kitüntetett Felső-krajnai kereskedelmi méhtelepe

Moistrana,

(Felső-Krajna, Ausztria.)

Küld bármely világrészbe

Krajnai méheket, mülépet és méh lakásokat
jutányos áron.

Bizonyára t. vevőim meglegedése eltekint áruim hosszas ismer-tető leírásától, amely eddig nyomtatásban számtalanszor megjelent, de üzleti könyveim igazolják, hogy a mult évben a világ minden részébe kb. 4000 méhcsaládot küldöttem szét.

Diszes árjegyzékemet, mely méhészetem 11 eredeti fénykép felvételét és leírását tartalmazza, kívánatra ingyen és bér-mentve megküldöm.

Kérve, hogy szives rendelményökkel (bármily csekély is) meg-tiszteljenek, maradok tisztelettel

Ambrózič M.

Első magyar gőzerőre berendezett műlépgyár

a mai kor legökéletesebb hengergépeivel felszerelve. Napi termelő
képesség 2000 klg. 1 klg-ot csak 4 korona 40 fillérért szállít

Biedermann F. műlépgyáros Kolozsvárott.

Keretléczek

60 drh	180	cm.	hosszu,	25	mm.	széles,	5	mm.	vastag	keretlécz	;	egy	postacsomag	:	1.35
80	100	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	1.30
90	90	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	1.25
180	45	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	“	1.20

Továbbá 90 keret az országos méret, vagy bármely méret szerint pontosan földarabolva, egy postacsomagban 1 frt. 65 kr. — A léczek három oldalon gyalulva vannak; mind a négy oldal gyalulásával 10% -kal drágább.

készítik ezenkívül zsaluleveleket, fődődeszkácskákat és ablakrészeket is, a legjutányosabb áron.

A csomagokat bérmentve, postán küldöm, kivéve a tíz forintot túl haladó megrendeléseket, melyeket — tekintettel a csomagok terjedelmére és a vasuton elérhető olcsóbb viteldijra — vasuton szállítok.

Gyártmányaim a martonvásári, s a sepsiszentgyörgyi gazdasági kiállításán dícsérő oklevelet legutóbb pedig az ezredéves országos kiállításon elismerő oklevelet nyertek.

A legpontosabb kiszolgálás ígérete mellett szives megrendeléseket kér

Török István,

faiparos **Gelenozén,** p ugyanott.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldi meg legujabb árjegyzékét

br. Rothschild

Kereskedelmi méhtelege Veixelburg,
(Krajna).

Mozgó és rögzített méhlokások, műlép és a méhészethez szükséges összes kellékek a legolcsóbb áron.

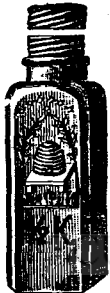
Eladó rajok.

Junius hóban egy jó rajt 7 koronáért
ad Virágosvölgyön

Bencze Sándor Virágosvölgy (Állomás).

Kivonat az Egyesült Magyarhoni Üvegyárak Részvény-
Társaság 35. számú külön árjegyzékéből

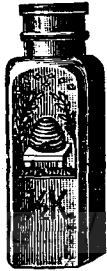
Mézes- és méhészeti üveg-czikkekről.

1879. sz.

Nikkelezett
fedéllel, parafa
és pergament
betéttel, valamint
színezett
címkével

$\frac{1}{8}$ kg. 14 f.
 $\frac{1}{4}$ „ 16 „
 $\frac{1}{2}$ „ 22 „
1 „ 30 „

1880. sz.

Karimás nyakkal
(fedő nélkül) és
egy színezett
címkével

$\frac{1}{8}$ kg. 8 f.
 $\frac{1}{4}$ „ 10 „
 $\frac{1}{2}$ „ 14 „
1 „ 22 „

1881. sz.

Lecsiszolt
nyakkal

$\frac{1}{4}$ kg. 2 f.
 $\frac{1}{2}$ „ 16 „
1 „ 24 „

1883. sz.

üvegfedővel, fémcsavarral
és gummigyűrűvel

0 25 kg 36 fill.
0 35 „ 40 „
0 5 „ 48 „
0 6 „ 52 „
0 7 „ 56 „
0 8 „ 60 „
1 „ 80 „

22. sz.

Nikkelezett fedéllel,
parafa és pergament
betéttel, valamint
színezett címkével

$\frac{1}{8}$ kg. 17 fill.
 $\frac{1}{4}$ „ 20 „
 $\frac{1}{2}$ „ 26 „
1 „ 35 „

**Gyárok: Uj-Antalvölgy, Fekete-Erdő, Salgótarján,
Kis-Kapocs, Beél.**

Finom kristályüvegtalkészletekről, csiszolt-, préselt- s közönséges öblös üvegek-
ről. gyógyszerészeti-, gyermekápolási- és kórházi czikkekről, valamint petro-
leum-, gáz-, Auer-, villamos és acetylen lámpakellékekről szóló képes árjegyzé-
keinket kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg.

Budapesti főraktár: VI., Nagymező-utca 8. szám.

Nyomatott Gámán J. örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10